

QUICKSCAN Wet Natuurbescherming

Dorp 54 & 56a Polsbroek

IN OPDRACHT VAN

QUICKSCAN Wet Natuurbescherming

Dorp 54 & 56a Polsbroek

R.J.S. Terlouw

COLOFON:

© **Bui-TeGewoon | groenprojecten** ♦ publicatie 2020/07

Ouderkerk aan den IJssel, februari 2020

Auteur : R.J.S. Terlouw

In opdracht van : Verstoep BV-Schoonhoven

Disclaimer:

De inhoud van dit rapport is met uiterste zorg samengesteld. De informatie in dit document wordt aangeboden zonder enige garantie. **BUI-TEGEWOON | groenprojecten** sluit alle aansprakelijkheid uit voor enigerlei directe of indirecte schade, van welke aard dan ook, die voortvloeit uit of verband houdt met het gebruik van dit document.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van drukwerk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder schriftelijke toestemming van **BUI-TEGEWOON | groenprojecten** en de opdrachtgever, noch zonder toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1]	Inleiding en doel	3.
2]	Locatie plangebied	4.
3]	Doel en centrale vraagstelling	5.
4]	Criteria	5.
	4.1. Algemene criteria	5.
	4.2. Reikwijdte	5.
5]	Werkwijze	6.
6]	Voorgenomen ontwikkeling	7.
7]	Bureaustudie & veldonderzoek	8.
	7.1. Beschermde natuurwaarden	8.
	7.2. Beknopte levering NDFF	9.
	7.3. Raadpleging overige bronnen	9.
	7.4. Locatie bezoeken	10.
8]	Beoordeling soortgroepen, beschermde soorten en –situaties	12
	8.1. Algemeen	12.
	8.2. Habitat	13.
	8.3. Soorten en omstandigheden	13.
9]	Conclusies	15.

BIJLAGEN.

1. Verantwoording ecologische deskundigheid – Bui-TeGewoon | groenprojecten
2. Beknopte levering NDFF

1]. Inleiding en doel

Op de locatie Dorp 54 & 56a Polsbroek worden voorbereidingen getroffen voor het bouwen van een nieuwe woning op een gedeelte van de huidige tuin en het inpandig verbouwen van de voormalige graansilo naar een woning en twee appartementen.

Voorafgaand aan een ruimtelijke procedure is ecologische informatie nodig om de voorgenomen ontwikkeling te onderbouwen. Hiervoor is het noodzakelijk om een QuickScan Wet Natuurbescherming op te stellen. De QuickScan moet inzicht geven in het mogelijk voorkomen van beschermde natuurwaarden op de te ontwikkelen locatie, alsmede of het ontwikkelingsplan effecten heeft op beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van de voorgenomen maatregel.

Wanneer het aannemelijk is dat er beschermde soorten en/of situaties aanwezig zijn kan aanvullend onderzoek noodzakelijk blijken alvorens ontheffing kan worden aangevraagd.

Bij ruimtelijke ontwikkeling geldt dit voor soorten die zijn geplaatst in tabel 1 (beschermingsregiem soorten vogelrichtlijn), tabel 2 (beschermingsregiem soorten habitatrichtlijn) of tabel 3 (beschermingsregiem andere soorten) van de Wet Natuurbescherming of soorten en situaties die anderszins een vergelijkbare beschermde status hebben.

Voor de verstoring of aantasting van beschermde natuurwaarden kan een ontheffing ex. artikel 3.3 van de Wet Natuurbescherming nodig zijn. Een QuickScan Wet Natuurbescherming heeft een verkennend karakter, dit houdt in dat bij mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten aanvullend onderzoek noodzakelijk kan zijn in de activiteit periode van de soort. Voor sommige soorten zijn hiertoe meerdere bezoeken noodzakelijk en/of is onderzoek in een vastgestelde periode van het jaar vereist.

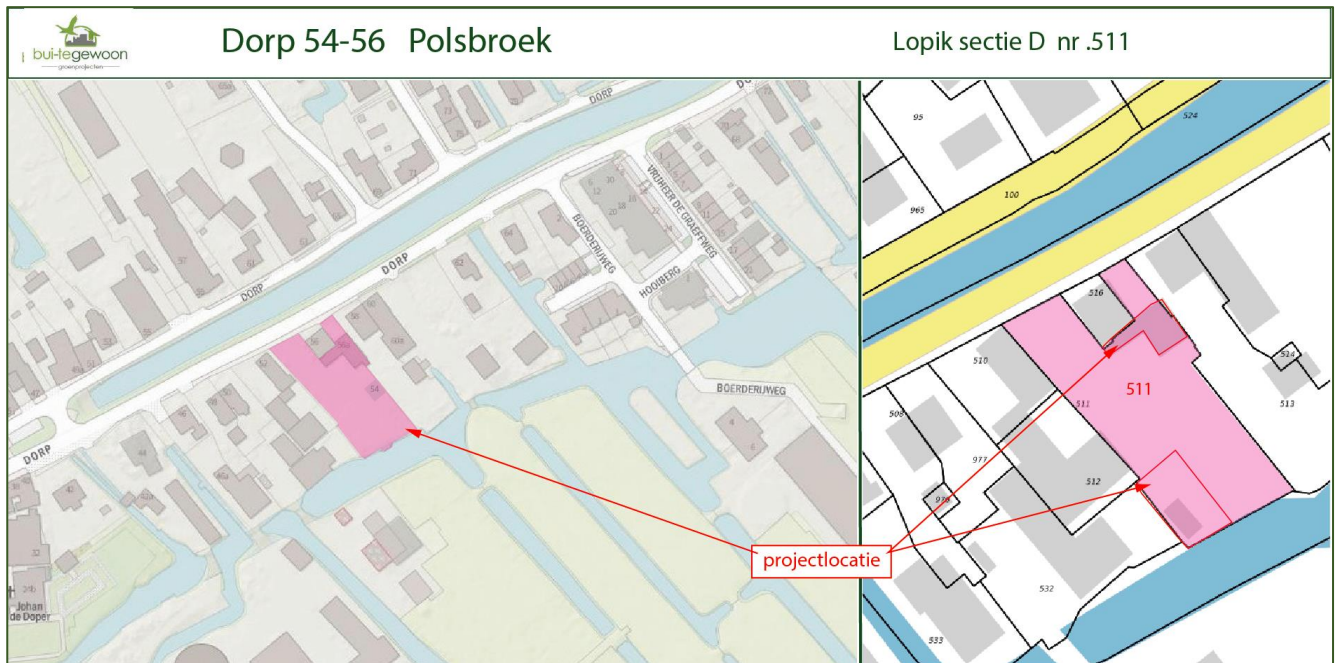
Verstoep, Bouwadvies-Architectuur-Ontwikkeling B.V. heeft Bui-TeGewoon | groenprojecten verzocht een QuickScan Wet Natuurbescherming uit te voeren voor bovenvermelde locatie om de mogelijke aanwezigheid van soorten te verkennen en de effecten op beschermde gebieden te beoordelen. De onderhavige rapportage geeft de resultaten van deze QuickScan weer.

2]. Locatie plangebied

Dorp 54 & 56a Polsbroek. De projectlocatie is kadastraal bekend Lopik sectie D nummer 511. De totale kadastrale oppervlakte bedraagt circa 1595 vierkante meter. Tot het projectgebied wordt de feitelijk locatie van de voormalige graanmaaldierij gerekend en een gedeelte van de tuin met een geschatte oppervlakte van 300 m².

De locatie valt in zijn geheel binnen kilometerhokken met nummer 118-443 en is gelegen ten zuiden van de weg 'Dorp' in gemeente Lopik (voormalige gemeente Polsbroek).

De projectlocatie is weergegeven in onderstaand topografisch en kadastraal kaartbeeld.

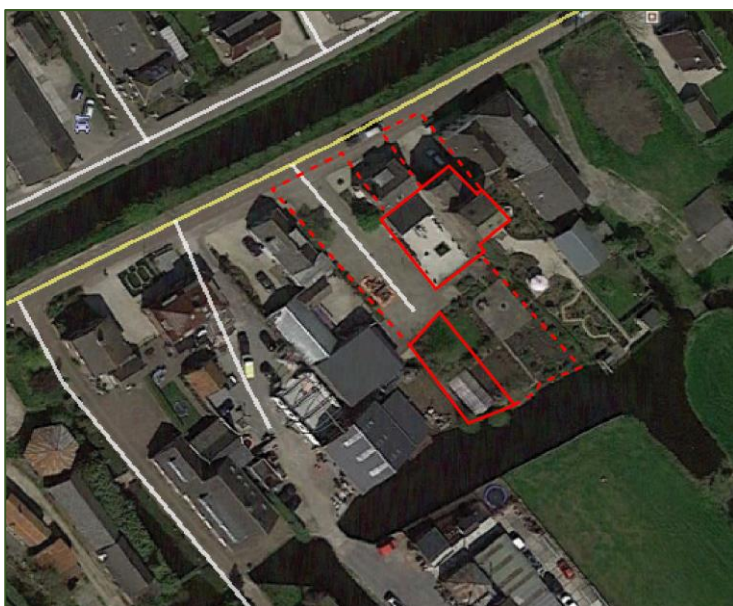

Figuur 1. Ligging plangebied en kadastrale situatie

Dorp 56a betreft een locatie die oorspronkelijk in gebruik is geweest als graanmaaldierij en graansilo en stamt uit 1955. De locatie wordt al een aantal jaren niet meer als zodanig geëxploiteerd. De bovenste verdiepingen staan leeg. De beneden verdieping wordt al opslag en garage benut.

De bouwlocatie op het adres Dorp 54 betreft een deel van de siertuin die tot het erf van het betreffende kadastrale perceel behoort.

De locatie ligt in zijn aan de zuidzijde van de dubbele buurtschap 'Dorp' in Polsbroek. Een luchtfoto is opgenomen als figuur 2.

Figuur 2. Luchtfoto projectgebied (bron: Google earth)

3] Doel en centrale vraagstelling

De QuickScan Wet Natuurbescherming wordt uitgevoerd om te bepalen of de geplande ontwikkeling passend kan worden uitgevoerd, of eventueel aanvullend onderzoek noodzakelijk is en welke mitigerende maatregelen eventueel moeten worden toegepast om tot een passende uitvoering te kunnen komen. De centrale vraagstelling is vierledig en luidt als volgt:

- Zijn er voldoende ecologische gegevens beschikbaar omtrent het voorkomen van (zwaarder) beschermde flora en fauna in het projectgebied;
- Is er in het gebied habitat aanwezig waar (zwaarder) beschermde soorten voor kunnen komen;
- Heeft de voorgenomen ontwikkeling effect op beschermde gebieden in de invloedsfeer van het projectgebied;
- Zijn de beoogde werkzaamheden en maatregelen passend binnen de Wet natuurbescherming uitvoerbaar.

4] Criteria

4.1. Algemene criteria

Op de onderhavige QuickScan zijn de volgende criteria van toepassing:

Het onderzoek dient onafhankelijk te worden uitgevoerd. Bui-TeGewoon | groenprojecten verklaart geen belangen te hebben bij de uitkomst van het onderhavige onderzoek;

- Het onderzoek dient onafhankelijk te worden uitgevoerd. Bui-TeGewoon | groenprojecten verklaart geen belangen te hebben bij de uitkomst van het onderhavige onderzoek;
- Het onderzoek dient te worden uitgevoerd door een deskundige ecooloog die voldoet aan de hiervoor gestelde criteria. Het onderhavige onderzoek is uitgevoerd door Bui-TeGewoon | groenprojecten, de heer R.J.S. Terlouw. Terlouw heeft ruim 30 jaar ervaring in verschillende functies als ecooloog en als regiohoofd terreinbeheer bij een natuur beherende organisatie (bijlage 1);
- Gegevens gebruikt ten bate van het onderzoek dienen objectief te zijn verkregen en uit betrouwbare bronnen voort te komen;
- De kwaliteit van het onderzoek dient aan de hand van de rapportage te kunnen worden beoordeeld door het bevoegd gezag;
- Omtrent de uitkomsten van het onderzoek dient begrijpbaar voor opdrachtgever en/of gebruiker te worden gerapporteerd;
- Dit onderzoek is maximaal drie jaar geldig na de opleverdatum.

4.2. Reikwijdte

In deze ecologische Quick Scan wordt getoetst aan de soortbescherming en gebiedsbescherming van de Wet Natuurbescherming. Daarnaast wordt getoetst of er negatieve effecten zijn te verwachten op beschermde gebieden.

Soortbescherming

Onderzocht wordt of mogelijk verbodsbepaling uit de Wet Natuurbescherming worden overtreden bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden of gebiedsontwikkeling. De toetsing vindt plaats op vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1), habitatrichtlijnsoorten (artikel 3.5), andere soorten uit de wet Natuurbescherming (artikel 3.10) en het zorgplichtartikel (artikel 1.11).

Gebiedsbescherming

Er wordt onderzocht of er negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde gebieden. In de Wet Natuurbescherming gaat dat om Natura 2000-gebieden (artikel 2.7) of bijzondere nationale gebieden. Daarnaast wordt rekening gehouden met provinciaal beleid zoals het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de provinciale verordening belangrijke weidevogelgebieden en strategische reservering natuur. Een wat grotere afstand tussen projectgebied en beschermd gebied betekent niet altijd dat negatieve effecten per definitie uitgesloten kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van een negatief effect op soorten die buiten een beschermd gebied verblijven of effecten door depositie van stikstof.

Indien negatieve effecten op beschermde gebieden niet uitgesloten kunnen worden, is vervolg onderzoek nodig, zoals een 'voortoets' of 'NNN-toetsing'. Deze nadere toetsing maakt geen onderdeel uit van deze Quick Scan. Ook het aanvragen van een ontheffing maakt geen onderdeel uit van een ecologische Quick Scan.

Beoordeling

Indien negatieve effecten op beschermde soorten of gebieden niet uitgesloten kunnen worden, wordt in eerste instantie beoordeeld of deze kunnen worden gemitigeerd of gecompenseerd. Ook wordt beoordeeld of effecten kunnen worden voorkomen door de werkzaamheden onder een ecologisch protocol uit te voeren. Hiervoor worden adviezen verstrekt die ter beoordeling kunnen worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Indien aanvullend onderzoek noodzakelijk wordt geacht wordt dit vermeldt, de criteria waaraan dit dient te voldoen worden hierbij benoemd.

Eventueel nadere onderzoek maakt geen onderdeel uit van de onderhavige Verkenning Wet Natuurbeheer. Ook het aanvragen van een ontheffing maakt hier geen onderdeel van uit.

5]. Werkwijze

Ten bate van de Quick Scan heeft zowel een bureauonderzoek als locatieonderzoek plaatsgevonden. Nadat een opdracht tot Quick Scan is verkregen wordt in een oriënterend gesprek met bewoner en/of opdrachtgever de voorgenomen ontwikkeling verkend en worden plandocumenten als aanwezige bouw- en inrichtingstekeningen ingezien.

Aansluitend vindt een bureaustudie plaats waarbij het gebied topografisch wordt verkend aan de hand van topografische atlassen, de websites “OpenTopo” en “Google Earth”. Gelet wordt op aanwezige gebieden, elementen en habitats als kleine landschapselementen, watergangen, en structuren als bijvoorbeeld bomenrijen, die aanwijzingen kunnen geven voor mogelijk gebiedsgebruik door fauna. Aan de hand van de bodemkaart en de website van het waterschap worden o.a. drooglegging, vigerend waterpeil en bodemsituaties beoordeeld. Speciale aandacht wordt besteed aan de aanwezigheid van mogelijk ingraafbare bodem als stroomruggen en zandopduikingen, die in verband met het voorkomen van rugstreeppad kunnen worden gebracht en gebieden met een geringe drooglegging of extensief grondgebruik die habitat kunnen bieden aan beschermde flora en fauna.

Om te kunnen bepalen of de voorgenomen werkzaamheden effect kunnen hebben op beschermde natuurgebieden, wordt gekeken of het projectgebied planologisch beschermd is en of er beschermde gebieden rond het projectgebied aanwezig zijn. De ligging wordt bepaald door gebruik te maken van de kaartmachines van het ministerie van Economische Zaken m.b.t. wettelijk beschermde gebieden en het raadplegen van de websites van zowel de provincie Zuid-Holland.

Om het mogelijk voorkomen van flora en fauna te beoordelen wordt bij aanvang standaard een zogenaamde “beknpte levering” bij het NDFF geraadpleegd. Naast de beknpte levering wordt via verschillende zoekfuncties gericht gezocht naar mogelijke inventarisaties en rapportages van natuur en landschap uit het recente verleden. De website waarneming.nl wordt gecheckt op vermelde waarnemingen van soorten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn alsmede Rode lijst soorten voor een periode tot vijf jaar terug. Verspreidingsatlassen van gegevens verzamelende organisaties worden geraadpleegd waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de onderzoeksperiode van deze atlassen, voorafgaand aan publicatie, veelal leidt tot gegevens ouder dan 5 jaar die in sommige situaties als onvoldoende recent moeten worden beoordeeld. In diverse archieven en zoekmachines is gezocht naar relevante informatie met betrekking tot natuur en landschap in de afgelopen vijf jaar. De resultaten worden benut voor het opstellen van een checklist met mogelijk aanwezige beschermde soorten en/of situaties.

De op deze wijze verkregen lijst van mogelijk aanwezige soorten wordt vergeleken met de vermelde aantallen per soortgroep uit de beknpte levering NDFF. Bovenstaande activiteiten leidt tot de definitieve lijst met mogelijk aanwezige soorten en habitats die als checklist wordt gehanteerd bij het locatiebezoek. Op basis van de volgens bovenstaande systematiek opgestelde lijst van (mogelijk) aanwezige soorten wordt een locatiebezoek gepland en uitgevoerd waarbij rekening wordt gehouden met tijdens het bureauonderzoek gevonden specifieke aandachtsvelden.

Het terreinbezoek wordt opgesplitst in twee delen.

In het eerste deel wordt de feitelijke situatie van het projectgebied en de aanwezige habitat gekarteerd. Hierbij worden (indien aanwezig) aantekeningen gemaakt van breedte en diepte van watergangen, aanwezige vegetatietypen waarbij, indien relevant, ook de kruidenrijkdom van graslanden, de botanische kwaliteit van oevervegetaties en de aanwezigheid van watervegetaties wordt beoordeeld. Aanwezigheid van bomen en houtopstanden en hier binnen eventuele aanwezigheid van holte bomen (als mogelijke verblijfplaats voor fauna) of lijnvormige structuren (migratieroute voor vleermuizen) worden eveneens geregistreerd.

Nadat het projectgebied is verkend op basis van de aanwezige habitat wordt een tweede ronde door het projectgebied gemaakt. Tijdens deze rondgang wordt op voor beschermde soorten geschikt beoordeelde locaties/habitats, gericht naar tabel 1, 2 en 3 soorten volgens de Wet Natuurbescherming, gezocht. Opstellen en kunstwerken als bijvoorbeeld bruggen worden gecheckt op muurplanten, holten en aanwezige nesten (bijv. voor huismussen geschikte daken, boerenzwaluwen onder bruggen, etc.) en bereikbare ruimten (plafonds/spouwmuuren) en/of mestsporen van bijvoorbeeld vleermuizen. Houtopstanden worden gecheckt op (jaarrond) beschermde nesten en geschiktheid als broedhabitat. Holte bomen worden met een spiegellamp of boomcamera gecontroleerd.

Indien watergangen onderdeel uitmaken van de ontwikkelingslocatie wordt de geschiktheid voor beschermde soorten visueel beoordeeld. Indien watergangen waarin mogelijk beschermde soorten aanwezig kunnen zijn tot het projectgebied behoren, wordt met behulp van een standaard steeknet een eerste proefbemonstering uitgevoerd conform de hiervoor geldende protocollen van RAVON (amfibieën & vissen) en mollusken (Stichting Anemoon). Hierbij worden o.a. specifiek geschikte habitats voor beschermde vissoorten en platte schijfhoren bemonsterd. Van gevonden schijfhorenslakken wordt thuis een monster met behulp van een binoculair (10-30x) gedetermineerd om eventuele aanwezigheid van bijvoorbeeld platte schijfhoorn vast te kunnen stellen. Graslanden en oevervegetaties worden beoordeeld op de geschiktheid voor beschermde plantensoorten en als broedhabitat. Indien soorten als bijvoorbeeld ringslang, rugstreeppad, vleermuizen, groene glazenmaker, waterspitsmuis, etc. mogelijk voorkomen op de ontwikkelingslocatie kan aanvullend onderzoek worden geadviseerd.

Wanneer het voorkomen van beschermde soorten of situaties wordt aangetoond of niet valt uit te sluiten, worden afhankelijk van de bevindingen voorstellen opgesteld voor aanvullend onderzoek of de aanvraag van een ontheffing. Ook kan het treffen van mitigerende maatregelen of uitvoering volgens een ecologisch werkprotocol worden geadviseerd. Dit kan zowel gericht zijn op soorten, situaties als het type van de werkzaamheden.

6]. Voorgenomen ontwikkeling

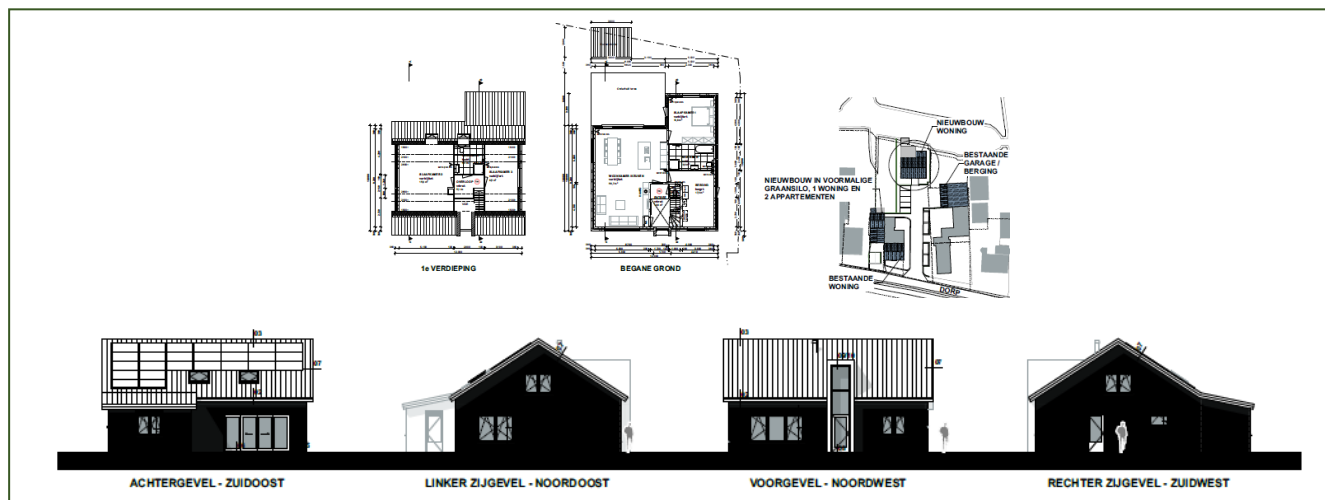
Vanuit de opdrachtgever, Verstoep B.V., is de voorgenomen ontwikkeling toegelicht. Onderstaande informatie is hierbij verkregen:

“Het projectplan voorziet in het verbouwen van de voormalige graanmaaldersrij naar een woning en twee appartementen. Het betreft overwegend een inpandige verbouwing, maar de daken worden wel geheel vervangen. Daarnaast wordt op het achterste deel van het erf een nieuwe woning gebouwd op een deel waar nu een tuin met gazon aanwezig is”.

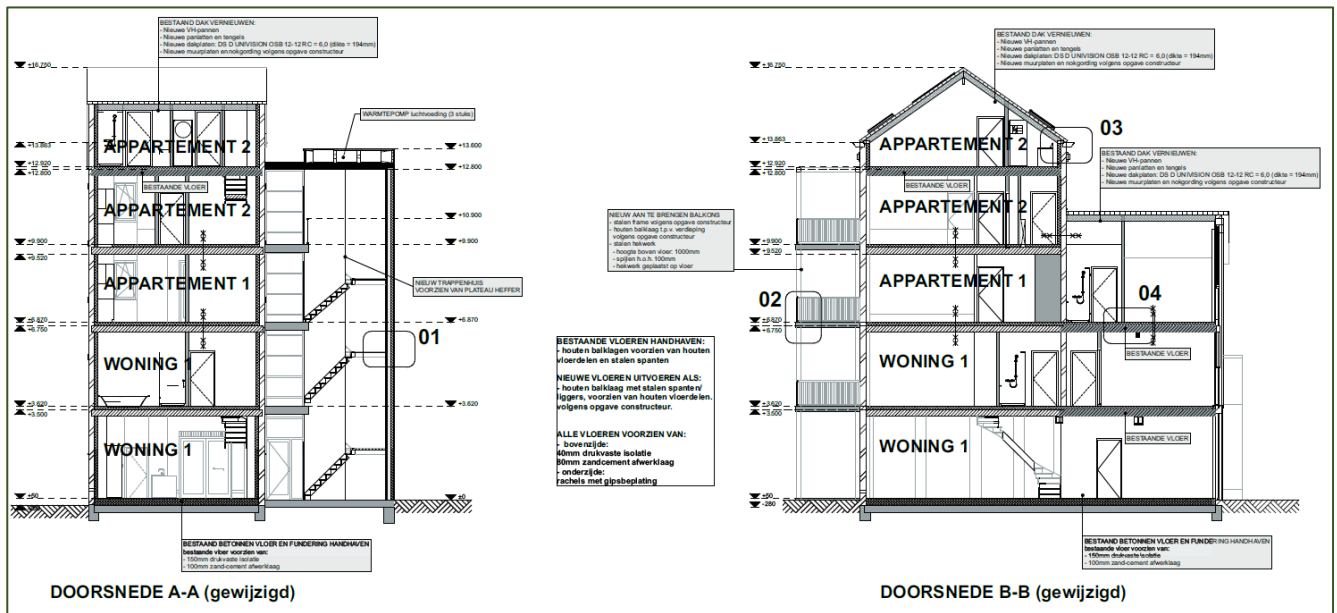
De voorgenomen ontwikkeling is weergegeven in figuur 3 en 4.

Tijdens het locatie bezoek is gesproken met de heer en mevrouw Zijderlaan.

Familie Zijderlaan heeft een toelichting op de plannen gegeven tijdens een rondleiding over het terrein en langs/door de gebouwen. Desgevraagd heeft de heer van der Zijderlaan aangegeven geen aanwijzingen te hebben van gebruik door vogels, vleermuizen of andere dieren van de opstallen. Broedende vogels en vleermuizen zijn niet in de bebouwingen aangetroffen.

Figuur 3. Bouwplan nieuwe woning op huidige tuingedeelte Dorp 54 Polsbroek

Figuur 4. Voorgenomen ontwikkeling voormalige graanmaaldierij Dorp 56a Polsbroek

7] Bureau studie en veldonderzoek

7.1] Beschermde natuurwaarden

- Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van natuurgebieden in Nederland. Het gaat daarbij om de bescherming van gebieden van nationaal belang (de Beschermde Natuurmonumenten) en van internationaal belang (Natura 2000). In een groot aantal gevallen overlappen de Beschermde Natuurmonumenten de gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. De waarden die behoren bij het Beschermde Natuurmonument zijn dan meegenomen in het Natura 2000 ontwerp of concept aanwijzingsbesluit.

Beschermde natuurmonumenten in de zin van de wet zijn niet aanwezig in de directe omgeving van de projectlocatie. De dichtstbij zijnde locatie betreft Natura 2000 gebied Lekuiterswaarden op 4330 meter in zuidelijke richting (figuur 5).

➤ **Op basis van de aard en omvang van de voorgenomen ontwikkeling in relatie tot de afstand tot de dichtbij gelegen Natura 2000 gebieden worden geen effecten verwacht op de beschermde natuurwaarden.**

- Nationaal Natuur Netwerk (voorheen EHS)

Het meest nabij gelegen NNN-gebied betreft 'NNN Schutterskade ten westen van Dorp Polsbroek op de provincie grens tussen Zuid-Holland en Utrecht op circa 300 meter. (figuur 5). De belangrijkste natuurwaarden voor dit gebied betreft een houtkade met smal kade lichaam langs een brede watergang.

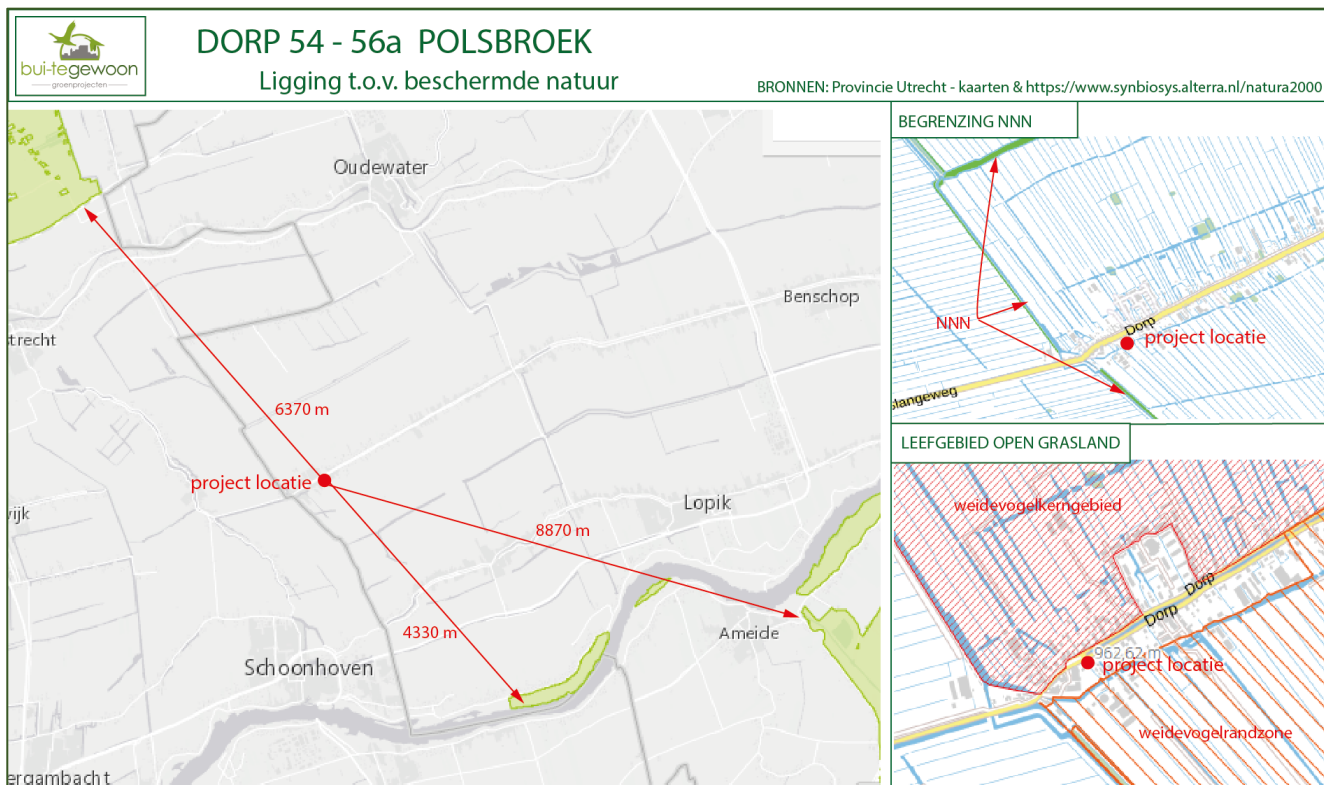
➤ **De aard en omvang van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling wordt door ons beoordeeld als geen effecten veroorzakend op de doelstellingen van genoemde NNN gebieden.**

- Begrenzing leefgebied open grasland

Graslandgebieden direct ten zuiden van het projectgebied zijn door de provincie Utrecht begrensd als weidevogelrandzone. Op enige afstand, ten noorden van de weg 'Dorp', ligt een als weidevogelkerngebied begrensd gebied. Binnen deze gebieden kunnen pakketten voor weidevogels en grasland natuur worden gesloten door het Collectief Agrarisch Beheer

De directe omgeving van de projectlocatie betreft een lintbebouwing met erfbeplantingen. Weidevogels zijn in een strook van circa 200 meter niet te verwachten (figuur 5). De voorgenomen activiteiten veroorzaken geen vergroting van het effectgebied. Overige verstoringgevoelige natuurdoelen van het leefgebied open grasland betreffen oever en graslandvegetaties en zijn niet verstoringgevoelig.

- Als gevolg van de aard en omvang van de werkzaamheden en de bestaand aanwezige verstoringszone van het aangrenzende gebied voor weidevogels, die niet wordt versterkt of vergroot, wordt geen effect van de voorgenomen ontwikkeling op weidevogels of andere natuurdoelen verwacht.

Figuur 5. Ligging projectgebied ten opzichten van beschermde natuurgebieden

7.2] Beknopte levering NDFF

Via het raadplegen van de beknopte levering bij het Natuurloket vanuit de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) is beoordeeld welke informatie over het voorkomen van beschermde soorten aanwezig is en met welke volledigheid soorten in het gebied zijn onderzocht. De geleverde gegevens hebben betrekking op het voorkomen van soorten gedurende de periode 2010–2019.

De NDFF rapportage van kilometer hok 118 – 443 waarbinnen de projectlocatie is gelegen betreft nummer HNL-2019-68 d.d. 13 april 2019 en laat zien dat het gebied voor wintervogels, amfibieën, dagvlinders en libellen als goed onderzocht wordt beoordeeld.

Als redelijk onderzocht worden de soortgroepen vleermuizen, broedvogels en vissen gemeld in de beknopte levering. Alle overige soortgroepen scoren een slechte of onbepaalde onderzoekintensiteit.

Op basis hiervan moet de beschikbare ecologische informatie van het atlasblok waar binnen de projectlocatie is gelegen als matig onderzocht worden beoordeeld.

Uit de groep van de vleermuizen worden drie en uit de groep van amfibieën één soort uit de Habitatrichtlijn voor het atlasblok vermeld. Voor de 'Wet Natuurbescherming-andere soorten' landzoogdieren (6) en amfibieën (3) gemeld. Voor de vogelrichtlijn zijn 26 soorten broedvogels en 147 soorten wintervogels vastgesteld. Als rode-lijst soorten worden, landzoogdieren (2) en broedvogels (10) soorten vermeld.

De resultaten van de beknopte levering zijn samengevat in tabel 1. De rapportage is integraal opgenomen als bijlage 2.

Soort groepen	Onderzoek status NDFF		Rode lijst	Wet Natuur- bescherming	Vogelrichtlijn	Habitat richtlijn
Vaatplanten	slecht		0	0	0	0
Mossen	niet		0	0	0	0
Korstmossen	niet		0	0	0	0
Paddenstoelen	niet		0	0	0	0
Land zoogdieren	slecht		2	6	0	0
Vleermuizen	redelijk		0	0	0	3
Vogels - broedvogels	redelijk		10	0	26	0
- wintervogels	goed		0	0	147	0
Amfibieën	goed		0	3	0	1
Reptielen	niet		0	0	0	0
Vissen	redelijk		0	0	0	0
Dagvlinders	goed		0	0	0	0
Macronachtvlinders	slecht		0	0	0	0
Micronachtvlinders	niet		0	0	0	0
Libellen	goed		0	0	0	0
Sprinkhanen en krekels	onbepaald		0	0	0	0
Over. ongewervelden	niet		0	0	0	0

Tabel 1. Voorkomen van beschermde soorten per soortgroep in kilometer hok 118-443 volgens NDFF

7.3.1 Raadpleging overige bronnen

Naast het beoordelen van de beknopte levering is de website Waarnemingen.nl bezocht en is gericht gezocht op voor het plangebied relevant geachte soorten voor de periode 01 januari 2015 tot heden.

Voor de soortgroepen broedvogels, zoogdieren, vleermuizen, vissen en amfibieën zijn de verspreidingskaarten op de websites van RAVON, SOVON, VZZ, Vleermuisnet & EIS-Nederland beoordeeld en zijn de verspreidingsatlassen van deze soorten geraadpleegd. Opgemerkt wordt dat de periode van gegevens verzamelen voor veel publicaties en atlassen langer dan vijf jaar terug is geweest. Via gerichte zoektermen is actief gezocht naar publicaties en rapporten met betrekking tot inventarisaties en soorten uit het gebied. Er werden geen specifiek op de projectlocatie en /of de direct aangrenzende locaties toegespitste rapporten of verslagen aangetroffen.

7.4.1 Locatie bezoek

Op 11 februari 2020 heeft een omgevingsbezoek plaatsgevonden in de ruime omgeving van de projectlocatie om te beoordelen of mogelijke effecten van het ontwikkelingsplan op natuurwaarden in de directe omgeving kunnen optreden.

Aansluitend is de projectlocatie bezocht, waarbij de betrokken zowel in als uitwendig zijn geïnspecteerd en beoordeeld op aanwezige soorten en habitats.

A – Opstal

Dorp 56a

De voormalige graanmaalterij uit steen en heeft een pannendak. In de muren zijn geen open stootvoegen, scheuren, ventilatieopening of anderszins inkruip- of invliegbare openingen in de muren aanwezig. Er zijn geen muurplanten aanwezig. Langs de gevels zijn geen direct aangrenzende bomen, struiken, klim- of leiplanten aanwezig.

De muren zijn enkel steens en niet voorzien van spouw of beklede binnen ruimten.

De ramen zijn gesloten, zonder ruitbreuk of inkruipbare openingen tussen kozijn en wanden.

Ook de fundering is gesloten en rondom voorzien van verhardingen als klinker bestrating en beton.

De fundering is niet bereikbaar en de aangrenzende erfdelen niet ingraafbaar door dieren.

Het dak bestaat uit pannen er zijn geen ontbrekende, beschadigde of verschoven dakpannen aangetroffen waar langs vogels of vleermuizen onder het dak kunnen komen. Aan de binnen zijde is een houten plafond aanwezig direct onder de pannen. Langs de zij gevels zijn de pannen strak aangesloten op de gevel er is geen ruimte om langs deze zijde onder het dak te komen. Langs de kopgevels is een goot aanwezig op de overgang van goot naar dakpannen zijn loodslabben ingevoegd, waarmee tevens de ruimte onder de dakpannen is afgesloten voor dieren.

Rond de opstal en in de directe omgeving waren geen huismussen aanwezig tijdens het bezoek. De enige waargenomen vogels betrof een paar Turkse tortels op de nok van een aangrenzende woning. Tijdens het bezoek zijn aan de buitenzijde geen sporen van dieren aangetroffen. Een fotoregistratie van de buitenzijde van de opstal is weergegeven in figuur 6.

Figuur 6. Te verbouwen voormalige graanmaalderij

Aansluitend is de binnen zijde van de van de graanmaalderij bezocht. Alle wanden en plafonds en vloeren zijn langs gelopen op sporen van vogels of vleermuizen, zoals aanwezige dieren, mestsporen en nestrestanten. Deze zijn niet aangetroffen. Ook bij de inspectie van de binnenzijde zijn geen aanwijzingen verkregen voor ruimten waarlangs dieren in het gebouw kunnen vestigen. Een fotoregistratie van de binnenzijde is weergegeven in figuur 7.

Figuur 7. Eerste verdieping plafond en muur (links), tweede verdieping (rechts)

B] - Bouwlocatie nieuwe woning

De locatie waar een nieuwe woning zal worden gebouwd betreft de zuidzijde van het kadastrale perceel. Het betreft een klein tuindeel met gazon, sierbeplanting en een in verval staat verkerende tuinkas. De locatie bevat geen habitat voor beschermde planten en dieren. De achterliggende sloot wordt niet gedempt of anderszins beïnvloed tijdens de bouwwerkzaamheden. Een foto registratie van de locatie is opgenomen als figuur 8.

Figuur 8. Voorgenomen bouwlocatie nieuwbouw woning

C] - Omgeving

De projectlocatie is gelegen in de kern van het lint dorp Polsbroek. Het betreft een dubbele buurtschap gescheiden door een brede hoofdwatgang. De woningen zijn overwegend vrijstaand, maar staan dicht op elkaar. De tuinen zijn relatief kleine en hebben een beperkte erf beplanting.

Direct achter de bebouwingslinten ligt een open polder landschap. Het betreft overwegend graslanden met lokaal enige maisteelt in intensief agrarisch gebruik.

8] Beoordeling soortgroepen, beschermde soorten en situaties

8.1.1 Algemeen

In het projectgebied en de directe omgeving (beïnvloeding aspecten) worden op basis van uitgevoerd bronnenonderzoek, archiefmateriaal, de regionale ligging, de aanwezige habitats en het migratiegedrag van diersoorten, een aantal beschermde soorten of situaties mogelijk aanwezig geacht. Deze tijdens de Quick Scan te onderzoeken soortgroepen en soorten zijn met een korte onderbouwing weergegeven in tabel 2 en vormde de basis voor het onderzoeksplan tijdens het locatie bezoek.

	Onderzoek status NDFF	Check uitvoeren	Mogelijk aanwezige beschermde soorten en/of omstandigheden op basis van landschapstypen (laagveen en rivierengebied)
Vaatplanten	slecht	ja	Let ook op muurplanten
Mossen	niet	niet	Geen wet NB soorten te verwachten
Korstmossen	niet	niet	Geen wet NB soorten te verwachten
Paddenstoelen	niet	niet	Geen wet NB soorten te verwachten
Zoogdieren land	slecht	ja	Check op verblijfsplaatsen
- vleermuizen	redelijk	ja	Check op verblijfs-, paar-, voortplantings-, foerageer- en migratiehabitat
Vogels broedvogels	redelijk	ja	Check opstellen en begroeiingen op broedvogels en beschermde nesten
- wintervogels	goed	niet	
Amfibieën	goed	ja	Let, winterverblijfsplaatsen en mogelijkheid 'paddenregen'
Reptielen	niet	niet	Ringslang is niet bekend in ruime omgeving
Vissen	redelijk	niet	Geen water in project betrokken
Dagvlinders	goed	ja	Mogelijk voorkomende rode lijst soort betreft argusvlinder
Macronachtvlinders	slecht	niet	
Micronachtvlinders	niet	niet	
Libellen	goed	niet	Geen foerageerhabitat imago's en geen water betrokken (larven)
Sprinkhanen/krekels	onbepaald	niet	Geen geschikt habitat aanwezig
Over. ongewervelden	niet	niet	Uitsluitend platte schijfhoren mogelijk, maar geen water betrokken
Algemene Zorgplicht		ja	Vast onderdeel QuickScan Wet Natuurbescherming

Tabel 2. Onderzoeksplan bij locatie bezoek mogelijk aanwezige beschermde soorten en situaties

Op basis van deze analyse is tijdens het bureauonderzoek gericht gezocht naar aanvullende informatie en waarnemingen uit de periode 01-01-2015 tot heden via de website Waarneming.nl. Uit deze check is geen aanvullende informatie verkregen.

Tijdens het locatiebezoek is, naast het totaal beeld, extra gelet op habitat en/of omstandigheden waarbij mogelijk aanwezige soorten uit deze soortgroepen zouden kunnen voorkomen.

8.2.1 Habitat

Zoals beschreven in paragraaf 7.2 tot 7.5 zijn onderstaande biotopen niet in het projectgebied aanwezig of worden niet door de voorgenomen ontwikkeling beïnvloed:

- Water gerelateerde fauna (vissen, larven libellen en amfibieën, platte schijfhoren)
 - Rietlanden en ruigten;
 - Sprinkhanen (geen schrale en bloemrijke vegetaties aanwezig);
 - Reptielen, geen reptielen bekend uit ruime omgeving;
 - Dagvlinders, geen habitat aanwezig.
- **Geconcludeerd wordt dat de voorgenomen ontwikkeling geen effect zal hebben op soorten uit bovengenoemde soortengroepen of die zijn gebonden aan genoemde habitats.**

De aanwezige habitat waar mogelijk effecten kunnen optreden bij de voorgenomen ontwikkeling op beschermde soorten en situaties vanuit de Wet Natuurbescherming betreffen vaatplanten (vegetaties & muren), winterschuilplaatsen (amfibieën, vleermuizen, landzoogdieren), broedvogels (beplantingen, gebouwen) en vleermuizen (foerageer-, migratie-, paar-, verblijfs- & voortplantingshabitat).

8.3.1 Soorten en omstandigheden

In de onderhavige paragraaf worden alleen die soorten en omstandigheden nader beschreven die op basis van bovenstaande onderzoeken mogelijk aanwezig kunnen zijn, het betreft:

Vaatplanten

De muren van de betrokken opstal worden niet gesloopt of anderszins gewijzigd. Er zijn geen muurplanten aangetroffen. Op de nieuwbouw locatie voor de woning is uitsluitend een gazon aanwezig met een beperkte bijmenging van kruiden (veldereprijs, madeliefje). De habitat is ongeschikt voor beschermde soorten.

- **Voor het projectgebied wordt geconcludeerd dat er geen belemmeringen vanuit het onderdeel vaatplanten zijn voor de voorgenomen ontwikkeling.**

Landzoogdieren

Het terrein is niet geschikt voor zwaardere beschermde soorten landzoogdieren. Wel kunnen in de directe omgeving van de projectlocatie meer algemene soorten worden aangetroffen. Gedacht kan worden aan muizen, bruine rat, egel en mol. Deze soorten vormen geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming anders dan wat opgenomen in het zorgplicht artikel (artikel 11.1).

- **Voor het projectgebied wordt geconcludeerd dat er bij uitvoering van het ontwikkelingsplan geen belemmeringen vanuit het onderdeel zoogdieren optreden.**

Vleermuizen

Voor het atlasblok waarbinnen de projectlocaties is gelegen worden drie soorten vleermuizen gemeld in de NDFF documentatie.

De directe omgeving is beoordeeld als zeer matig geschikt als foerageer habitat. Mogelijk dat de brede watergang tussen de beide wegen van de dubbele buurtschap als migratie route dienst doet. Op enige afstand is een meer open lint bebouwing aanwezig met geschikte panden om vleermuizen onderdak te bieden. Ook zijn hier rijkere erfbeplantingen en lokaal laanbomen aanwezig die een migratie en foerageerhabitat bieden. vormen.

De betrokken opstal op de projectlocatie is geheel gesloten. Er zijn geen vleermuizen, sporen van vleermuizen of mogelijkheden voor vleermuizen aangetroffen. Wij sluiten de aanwezigheid van vleermuizen in of om de locatie uit.

Indien migratie optreedt, zal dit buiten de projectlocatie boven de hoofdwatgang plaatsvinden. De projectlocatie zal hier geen effect op veroorzaken evenmin als de voorgenomen werkzaamheden effect zullen veroorzaken op migrerende dieren anders dan de aanwezige wegverlichting en verlichting van passerend verkeer.

- **Voor het projectgebied wordt geconcludeerd dat de betrokken opstal ongeschikt is als winter-, kraam-, paarverblijfplaats of anderszins geschikt is voor verblijvende vleermuizen.**
- **Foerageer- en migratiehabitat is niet aanwezig er worden geen belemmeringen vanuit dit onderdeel voor vleermuizen verwacht.**

Broedvogels en jaarrond beschermde nesten

Binnen het projectgebied zijn geen broedende vogels te verwachten in of aan de aanwezige opstal. Op de bouwlocatie voor de nieuwbouw woning is een kleine kans dat zich algemene soorten uit de ervogelgemeenschap vestigen in de hoop snoeihout of het kas restant. Indien de takken worden verwijderd en de kasrestant wordt gesloopt buiten het broedseizoen kan veilig worden gewerkt vanuit de Wet Natuurbescherming. Indien deze werkzaamheden in het broedseizoen plaatsvinden, dient voorafgaand een broedvogelcheck te worden uitgevoerd. Het broedseizoen voor mogelijk aan te treffen soorten wordt op basis van habitat bepaald op half maart tot half juli.

Indien ten bate van de bouw ontgraven grond of zandige bouwmaterialen in depot wordt gezet dient te worden voorkomen dat deze wordt benut door oeverwaluwen. Geadviseerd wordt om geen grond of zand materiaal op te slaan. Indien dit noodzakelijk is in dient dit in een flauw taludhelling of in een laag depot te worden afgewerkt.

- ***Voor het projectgebied wordt geconcludeerd dat er geen ontheffing aanvraag voor het onderdeel broedvogels en jaarrond beschermde nesten noodzakelijk is, mits buiten het broedseizoen wordt gewerkt en of voorafgaand aan werkzaamheden een broedvogelcheck op de te bewerken locaties wordt uitgevoerd.***
- ***Als preventieve maatregelen dient de aanwezigheid van op hopen geplaatste bouwmaterialen als zand, grind en grond in de periode half maart eind juli te worden voorkomen. Indien materialen in deze periode moeten worden geplaatst dienen ze in flauw talud of als laag depot te worden afgewerkt.***

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van geschikte habitat voor amfibieën. Er is geen water in het projectplan betrokken. Larvale stadia kunnen daardoor worden uitgesloten. De landhabitat is als ongeschikt beoordeeld voor amfibieën. Uittrede van larven tijdens de metamorfose is niet aan de orde als gevolg van de aanwezigheid van een beschoeiing. Ingraafbare bodem of onderkruipbare funderingen voor overwinteren zijn niet aanwezig.

Indien tijdens de bouw, bijvoorbeeld ten bate van het ontgraven van de funderingen, grond in depot wordt geplaatst of bouwmaterialen als los gestort materiaal worden opgeslagen dient te worden voorkomen dat zich hierin amfibieën vestigen voor de overwinteringsperiode. Het plaatsen van een amfibieënscherm rondom eventueel aanwezige grond- of zandhopen gedurende de periode oktober-maart wordt als preventieve maatregel geadviseerd.

- ***Geconcludeerd is dat er geen belemmeringen zijn van uit de soortgroep amfibieën met betrekking tot de voorgenomen werkzaamheden.***

Dagvlinders

De enige rode lijst soort onder de dagvlinders die in het gebied mogelijk kan worden verwacht betreft de argusvlinder. Geconstateerd is dat er geen geschikte voortplantingshabitat voor deze soort aanwezig is. Migrerende of zwervende imago's zijn incidenteel mogelijk, maar zullen niet worden beïnvloed door de voorgenomen ontwikkeling.

- ***Geconcludeerd is dat er geen belemmeringen zijn van uit de soortgroep dagvlinders met betrekking tot de voorgenomen werkzaamheden.***

Algemene zorgplicht voor wilde flora- en fauna

Conform de Wet Natuurbescherming geldt voor alle soorten een zorgplicht (artikel 1.11). Voor de voorgenomen werkzaamheden worden geen andere situaties verwacht dan bij de beoordeling van soortgroepen en situaties is beschreven. Er is dan ook geen aanleiding om extra maatregelen vanuit de algemene zorgplicht te treffen anders dan hierboven vermeld. Wel is het steeds raadzaam om tijdens de bouwactiviteiten alert te zijn op de aanwezigheid van fauna en indien dieren worden gesignaleerd deze zorgvuldig te verplaatsen naar een veilige locatie in de omgeving en advies in te winnen bij een ecooloog.

Als algemene beschermende en mitigerende maatregelen voor het onderhavige projectgebied worden de volgende onderdelen geadviseerd:

- *Het steeds voorhanden hebben van enkele emmers of kuipen om eventueel aangetroffen dieren apart te kunnen zetten. Indien dieren tijdelijk worden opgeslagen dienen deze binnen maximaal één uur na de vondst te worden uitgezet op een geschikte locatie voor de soort buiten het projectgebied. De opgeslagen dieren in kuipen dienen op een beschutte en schaduwrijk plaats te worden bewaard;*
- *Het voorkomen of beperken van bouwplaats verlichting en indien dit noodzakelijk is het toepassen van een gerichte lichtbron met voorkoming van zij- of boven uitstraling;*
- *Het beperken van opslag van bouwmaterialen als grond, zand, etc. in hopen tijdens de bouwperiode. Indien tijdelijk in depot plaatsen van zand- en/of grond noodzakelijk is dient vestiging van fauna te worden voorkomen door:*
 - *afschermen van opgeslagen grond en zand in depot met een amfibieënraster in de periode september maart;*
- *Het laten uitvoeren van een broedvogelcheck indien de takkenhoop wordt geruimd of het kas restant wordt gesloopt in de periode half maart-half juli;*
- *Het op afroep kunnen beschikken over een ecooloog bij aantreffen van mogelijk beschermde situaties m.b.t. de Wet Natuurbescherming.*

9] Conclusie

De ontwikkelingslocatie gelegen aan Dorp 54 & 56a te Polsbroek, gelegen op de kadastrale percelen Lopik sectie D nummer 511 is zowel administratief als door middel van veldonderzoek beoordeeld op de aanwezigheid van beschermde soorten en situaties in het kader van de Wet Natuurbescherming en op de ligging ten opzichte van Beschermde Natuurgebieden.

Gebleken is dat er geen effecten zullen optreden die van invloed zijn op beschermde gebieden. Ook m.b.t. soortbescherming leiden de bevindingen niet tot de noodzaak voor het aanvragen van ontheffingen en of een specialistisch vervolg onderzoek, mits aan enkele mitigerende voorwaarden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt voldaan.

De conclusies zijn onderstaand tabelmatig samengevat, aanbevelingen ten bate van preventieve of mitigerende maatregelen zijn bij de betreffende soortgroepen puntsgewijs weergegeven.

		Samenvattende tabel QuickScan Wet natuurbescherming				
Dorp 54 & 56a te Polsbroek						
Soortgroep (beschermde soorten)		Habitat geschikt	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing	Opmerkingen
Vaatplanten	- algemeen	Nee	Nee	Nee	Nee	
	- muurvegetaties	Nee	Nee	Nee	Nee	
Mossen & korstmossen		N.v.t.	N.v.t.	Nee	Nee	
Broedvogels	- algemeen	Nee	Mogelijk	Nee	Nee	Opruimen takkenhoop en verwijderen kas restant buiten het broedseizoen; Geen opslag van grond en zandhopen in het broedseizoen of afwerken in taludhelling < 45 graden; Voorafgaand aan uitvoeren van werken in de periode maart-juli een broedvogelcheck uitvoeren;
	- jaarrond beschermd	Nee	Nee	Nee	Nee	
Vleermuizen	- vliegroute	Nee	Nee	Nee	Nee	
	- foerageergebied	Nee	Nee	Nee	Nee	
	- kraamverblijven	Nee	Nee	Nee	Nee	
	- winterverblijven	Nee	Nee	Nee	Nee	
Grondgebonden zoogdieren		Nee	Nee	Nee	Nee	
Amfibieën		Nee	Mogelijk	Nee	Nee	Geen opslag van grond en zandhopen in de periode dat rugstreeppadden de overwintering locatie betrekken of afschermen met een amfibieënraaster in de periode oktober -maart;
Vissen		Nee	Nee	Nee	Nee	
Reptielen		Nee	Nee	Nee	Nee	
Vlinders & libellen		N.v.t.	N.v.t.	Nee	Nee	
Overige ongewervelden		Nee	Nee	Nee	Nee	
Algemene zorgplicht Wnb						
Algemene zorgplicht flora & fauna		Ja	Algemene zorgplicht voor flora en fauna geldt voor alle in het wild levende planten en dieren in Nederland (art 1.11 Wnb). Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient dan ook steeds rekening te worden gehouden met flora en fauna. Bij aantreffen van dieren dienen deze voorzichtig buiten de projectlocatie op een geschikte plaats te worden gebracht. Bij twijfel dient ecologisch advies te worden ingewonnen. Geadviseerd wordt relevante genoemde maatregelen onder de paragraaf algemene zorgplicht toe te passen.			
Gebiedsbescherming		Afstand tot	Ingreep verstorend	Vergunning plichtig	Opmerkingen	
Natura 2000		4330 m	Nee	Nee		
Programmatische aanpak Stikstof (PAS)		n.v.t.	n.v.t.	Nee		
Natuur Netwerk Nederland		300 m	Nee	Nee		
Weidevogelkerngebied		250 m	Nee	Nee		
Overige relevante zaken						
N.v.t.						

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. Verantwoording ecologische deskundigheid - Bui-TeGewoon | groenprojecten

Definitie deskundig ecooloog (Bron: Dienst Regelingen, van het Ministerie van Economische zaken).

Het ministerie van Economische zaken, verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis moet zijn opgedaan doordat de deskundige:

- Op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; *en/of*
- Op MBO niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; *en/of*
- Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau wat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; *en/of*
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Landschappen, Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; *en/of*
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied voor soortenmonitoring en/of bescherming.

Verantwoording deskundigheid Bui-TeGewoon, groenprojecten.

De ecologische begeleiding namens de opdrachtgever is uitbesteed aan bureau Bui-TeGewoon | groenprojecten. Vanuit dit bureau zullen de werkzaamheden worden gecoördineerd en het ecologisch deel worden uitgevoerd door de heer **R.J.S. Terlouw**.

Terlouw heeft specialisatie ontwikkeld in inrichting en beheer van natuur en landschap in het algemeen. Ten opzichte van flora en fauna heeft Terlouw kennis van vrijwel het gehele soortspectrum, waarbij specialisatie is ontwikkeld in vogels, amfibieën, zoogdieren en ongewervelden. Terlouw is aangesloten bij o.a. SOVON, Vogelbescherming Nederland, RAVON, VZZ, KNNV, EIS Nederland en Stichting Partner. Voor deze organisaties is hij actief als vrijwilliger, waarvan voor SOVON gedurende 26 jaar een districts-coördinatorschap is vervuld.

Vanuit zijn basisprofessie als medewerker van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en een dienstverband van 22 jaar als regiohoofd bij de Stichting het Zuid-Hollands Landschap heeft hij vanaf 1988 kennis opgedaan m.b.t. natuurbeheer en inrichting van natuurterreinen. Sedert 2012 voert Terlouw een zelfstandig ecologisch advies- en onderzoeksbureau waarvoor inmiddels voor meer dan zestig opdrachtgevers opdrachten zijn uitgevoerd.

Administratieve taken rondom de ecologische begeleiding worden verzorgd door mevrouw **A. Buisman** van Bui-TeGewoon | groenprojecten.

Buisman heeft ruim 12 jaar ervaring in administratie, verpachting, cartografie en bureaustudies in natuur en landschap gerelateerde projecten, die zijn opgedaan tijdens een dienstverband bij de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap en bij Bui-TeGewoon | groenprojecten. Buisman is aangesloten en actief als vrijwillig inventarisatiemedewerker bij o.a. SOVON, voor welke organisatie zij 11 jaar als assistent districtscoördinator heeft opgetreden. Buisman is als mede-eigenaar verbonden aan Bui-TeGewoon | groenprojecten.

BIJLAGE 2. Beknopte levering NDFB

Projectnaam	Verstoep inz. Dorp 54 & 56a Polsbroek
Doel	QSwetNB
Datum	13-04-2019 15:00
Ordernummer	HNL-2019-68
Geselecteerd kilometerhok	
118-443	

atlasblok 118 - 443

[illegible]

IN OPDRACHT VAN:

